

ט"ו טבת, תשע"ג, 28.12.2012

גיליון מס' 340

פרשת ויחי

אבני הדרך של יעקב אבינו

מאת הרב יחיאל צור, קיבוץ בית רימון

יעקב אבינו הוא האב המחובר אל האבן (היחידי שהמילה אבן מוזכרת ביחס אליו). בדרך לגלות הארוכה, ערב לפני שהוא עוזב בצער ובחשש את הארץ האהובה, יעקב שם למראשותיו אבן מאבני המקום, וחולם את אותו חלום נפלא שבו ה' מבטיח לו: "הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שָׁכַב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְנַנָּה וּלְזָרְעֶךָ: וְהָיָה זָרְעֶךָ כְּעַפְרַיִם הָאָרֶץ... וְהָיָה אֲנֹכִי עִמָּךְ וְשָׁמַרְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וְהִשְׁבַּתִּיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעְזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לְךָ:" (כח, יג-טו). בעקבות זאת יעקב נוקט בצעד הבא: "וַיִּשְׁכֶּם יַעֲקֹב בְּבֶקֶר וַיִּקַּח אֶת הָאָבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשֹׁתָיו וַיִּשֶׂם אֹתָהּ מַצְבֵּה וַיִּצַק שָׁמֶן עַל רֵאשֵׁה: ... וַיִּדַר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי... וְהָאָבֶן הַזֶּה אֶתְנַנָּה וְהָיָה בֵּית אֱלֹקִים..."

ההבטחה, והאבן שיעקב עתיד לחזור אליה, נותנות ליעקב את הכוח להתגבר על כל אבני הנגף בגלות הארוכה והקשה: "וַיֵּרָא וְהָיָה בָּאָר בְּשָׂדֵה... וְהָאָבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר: וְנִאֲסָפוּ שָׁמָּה כָּל הַעֲדָרִים וַיִּגְלְלוּ אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר... וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רְחֵל בַּת לְבָן אַחִי אִמּוֹ וְאֶת צֹאן לְבָן אַחִי אִמּוֹ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגְלַל אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר..." (פרק כט).

יעקב מכיר בכוחה של האבן, המנציחה אירועים, ומזכירה לאדם המתחלף והמשתנה את אמיתות היסוד שהתחייב אליהם, ולכן כשהוא כורת ברית עם לבן הוא שוב משתמש באבן: "וַעֲתָה לָכֵה נִכְרַתָּה בְּרִית אֲנִי וְאֶתָּה וְהָיָה לְעֵד בֵּינִי וּבֵינֶךָ: וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֶבֶן וַיְרִימֶה מַצְבֵּה: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְאֶחָיו לְקַטּוּ אֲבָנִים וַיִּקְחוּ אֲבָנִים וַיַּעֲשׂוּ גֵל וַיֹּאכְלוּ שָׁם עַל הַגֵּל:" (פרק לא פסוקים מד-מו).

יעקב אכן זוכה וחוזר לאותה אבן בבית אל, וזוכה להבטחה מחודשת מהקב"ה, ובעקבות זאת: "וַיַּצַּב יַעֲקֹב מַצְבֵּה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר דִּבַּר אֱתוֹ מַצְבֵּת אֶבֶן וַיִּסֹּף עָלֶיהָ נֶסֶף וַיִּצַק עָלֶיהָ שָׁמֶן:" (פרק לה פסוק יד).

והנה יעקב ניצב לפני בנו יוסף, הבן שהפך להיות מנהיג בארץ מצרים, המפרנס והמוביל של המשפחה כולה, ועתה הוא מבאר לו את מקור הברכה: "מִיַּדִּי אָבִיר יַעֲקֹב מִשָּׁם רָעָה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל" (פרק מט פסוק כד). כלומר, דע לך יוסף – אנו שואבים את כוחנו משם, מאותה אבן פשוטה שבבית-אל. לשם אני שייך ולארץ זאת ארצה לחזור: "וַיִּצְוּ אוֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי נֹאֲסָף אֶל עַמִּי קִבְּרוּ אֹתִי אֶל אֲבֹתַי אֶל הַמַּעְרָה אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה עֵפְרוֹן הַחֲתִי: בְּמַעְרָה אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מִמְרָא בְּאָרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם

אֶת הַשְּׂדֵה מֵאֵת עֶפְרַן הַחֹתֵי לְאַחֲזַת קֶבֶר: שְׁמָה קָבְרוּ אֶת אֲבֹרָהֶם וְאֵת שָׂרָה אֲשֶׁתוֹ שְׁמָה קָבְרוּ אֶת יִצְחָק
וְאֵת רֵבֶקָה אֲשֶׁתוֹ וְשְׁמָה קָבְרָתִי אֶת לָאָה:".

דווקא יעקב, שלא הצליח לישב בשלווה ונע ונד ממקום למקום, הוא המבין את כוחה של האבן כבסיס לשייכות.

יוסף מבין את המסר, ואף הוא מבקש: "וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהֶעֱלֵתֶם אֶת עַצְמֹתַי מִזֶּה:" (פרק נ פסוק כה).

ידוע פירושים של האונקלוס ורש"י על הפסוק בראש המאמר: "אבן ישראל - לשון נוטריקון אב ובן אבהן ובנין יעקב ובניו". אכן אבן היא המחברת בין הדורות. גם אנו הבאים לארץ לאחר אלפי שנים של נדודים מתרגשים מול האבנים הקדומות הנחשפות אל עינינו, אבנים שיוצרות רגש עמוק של שייכות ותובנה של המשכיות.

יחיאל צור רב קהילת בית רימון, בוגר ישיבת שעלבים וכולל "בני אלישע" בבקעת הירדן. עוסק בחינוך באיזור הגליל התחתון.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בעורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בעורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il